

KUSTBON

Tidskrift för svenskarna i Estland.

Sjätte arg. N ^o 11/12.	Prenumerationspris: Helt år Emk. 100:—. 1/2 " " 50:—. I Sverige: Helt år . . Kr. 4:—. 1/2 " . . " 2:—. I Finland: Helt år Fmk. 15:—. 1/2 " " 7:50.	Utkommer två gånger i månaden. Utgivare: Svenska Folkförbundet. Redaktör: N. Blees, Riddaregat. 3, Reval.	Annonspris : 2 mark per mm. I Sverige: 5 öre per mm. I Finland: 30 penni per mm. För annons, som infö res 10 eller flere ggr räknas 20% rabatt.	23 juni 1923.

Revals svenska skola och dess betydelse.

Lördagen den 9 juni hade Revals svenska skola avslutning. Det var första gången skolan efter en sexårig verksamhet utskickade de första eleverna, som genomgått skolans alla klasser. Det var för resten också den första svenska folkskolan här i landet, som tills vidare kunnat förverkliga idén „sexklassig elementarskola“. Vid avslutningen voro förutom barnens föräldrar riksdagsmannen H. Pöhl närvarande. Skolans föreståndare N. Blees höll ett avskedstal till eleverna och talade bl. a. om den stora betydelse skolan haft och kommer att ha för svenskarna i Reval. Talaren tackade vidare den avgående lärarinnan Ester Nyman, som varit med i verksamheten vid skolan ända från dess första början och nu efter sjuårig trogen tjänst tänker lämna Reval och antaga lärarinetjänst i Tammerfors, för allt vad hon varit och gjort för skolan. För Revals skola är det en stor förlust att mista fröken Nyman. Hon kommer att saknas där. Men icke blott i skolan. Hon kommer att saknas av hela Revals svenska samhälle, ty hennes verksamhet har sträckt sig även utom skolans väggar. Revalssvenskarna komma därför att minnas fröken Nyman med tacksamhet.

Riksdagsmannen H. Pöhl talade om de svårigheter skolan

haft att kämpa med, både ekonomiska och andra, innan den kommit så långt som den nu är. Tackade lärarekåren och isynnerhet den avgående lärarinnan för allt vad hon gjort för vår skola och föreningen Svenska Odlingens Vänner. — Här kan nämnas, att S.O.V. särskilt ihågkommit fröken E. Nyman med ett minne för trogen tjänst.—

Följande elever ha avslutat skolan: Marta Holm, Aina Holm, Harald Hansberg, Herman Markus, Olof Pöhl och Milda Westerberg.

Vidare kan omtalas, att elever, som erhållit avgångsbetyg från skolan, blivit placerade i gymnasier i samma klass som elever, som kommit från estniska folkskolor. Skolan har precis samma rättigheter, som vilken annan sexklassig elementarskola som helst. Detta borde ge föräldrar och målsmän förtroende för vår svenska skola. Rätt många ha hittills tvivlat på skolans rättigheter och fruktat att deras barn skulle förlora ett år och behöva läsa längre tid bara därför att de under de sex första åren besökt en svensk skola. Det är sant: övergången från en svensk skola till ett estniskt eller tyskt gymnasium är visserligen till en början något svår, men då den kurs, som genomgås i vår skola, fullt motsvarar fordringarna för inträde i det nuvarande gymnasiets I. klass, vilket är detsamma som IV. klas-

sen i de föra gymnasierna, då folkskolan icke var bottenskola, så ha våra elever icke haft svårare än elever från estniska folkskolor för att komma in på önskad klass i läroverk. Låt oss därför mera omhulda vår enda svenska skola i Reval! Den är ändå så viktig för oss. Det är modersmålets skola. Och tänk vilken stor förmån för de små barnen det är att få undervisning på sitt eget modersmål, på det språk, som de först börjat framstamma de första orden, som de lärt av sin mor. Varje människa har ett språk, som den kallar för sitt modersmål. På detta språk måste även barnet få den första undervisningen, taga de förste stegen på vetandets väg. Så även vi svenskar. Vi ha ett modersmål, som vi icke behöva skämmas för. Det är ett av världens vackraste språk, det är „ärans och hjältarnas språk“, som var och en, som vill bära det svenska namnet, måste hålla i ära. Detta språk är också till stor nytta för vilken medborgare som helst i Estland, som har Sverige och Finland till sina grannar. Grymt vore det av svenska föräldrar att icke låta de små besöka modersmålets skola. Kanske att det för många barn är det enda tillfälle som gives, där de kunna erhålla undervisning på sitt eget svenska språk, med detta språk som hjälp få ösa de första och viktigaste kunskaperna

ur vetandets djupa källor. Och även om det verkligen skulle bli fallet — vilket vi icke alls tro — att barnet, genom att det icke genast från första början kommer in på en estnisk eller tysk skola, skulle behöra läsa ett år mera, innan det kommer till målet, så skulle ett vunnet skolår dock aldrig uppväga alla de förmåner, som våra små ha av att under de första sex åren besöka vår egen svenska skola. Grunden för all bildning borde läggas på modersmålet. Det fordrar också vår aktning för modersmålet.

N. B.

Rikssvenskt sängbesök i Reval.

Sängsällskapet D. S. (De Svenske) från Stockholm gav torsdagen den 14 juni en konsert i Estonias musikal och fredagen den 15 juni en kyrkokonsert i Revals svenska St. Mikaelkyrka.

Manskören, som bestod av 38 medlemmar, vann genast i början vid sitt uppträdande i Estonia publikens hjärta. Stämningen stegrades sedan nummer för nummer och då estniska manskören och Estonias musikavd. överlämnade två ståtliga lagerkransar ville applåderna aldrig ta slut. Den ärevärdige musikdirektören H. Lindqvist fick gång på gång framträda och mottaga den entusiastmerade publikens varma bifall. I „Per svinaherde“ och andra nummer finga de närvarande njuta av solisten John Johanssons klingande barytonsolo. Publiken var stormförtjust och detta nummer liksom även många andra fick tas om igen. Dirigenten och solisten sluppo icke med mindre, sedan de gång på gång framträtt för att mottaga de livliga bifallen. Andlös satt publiken, då „Sætergjentens söndag“ sjöngs. Tennorsolisten Eric Ribbe's tonmålning i detta nummer var gripande och ypperlig och stämmans vackra

och mjuka ljud var av det slag, att den icke så lätt glömmes, och naturligtvis gav sig icke publiken med mindre än att numret fick tas om igen. Härligt klingade slutnumret „Hör oss, Svera!“ Kören lämnade scenen, men fick ett par gånger återvända och sjunga extra nummer som alla belönades med stormande bifall och även då kören vandrade ned för Estonias trappor följdes den av den hänförda publikens livliga avskedsapplåder.

Den 15 juni sjöngo De Svenske i Revals svenska kyrka, som var överfylld av intresserade åhörare. Konserten i kyrkan var den mest utmärkta. S. O. V:s ordf., f. d. riksdagsmannen H. Pöhl överlämnade en ståtlig lagerkrans av S. O. V., varpå kören svarade med „Modersmålets sång.“ Även prosten Linders-tam höll ett varmt hyllningstal till kören.

Efter konserten inbjödos De Svenske till en festmåltid i Jägareklubbens lokal av Revals manskör. Även Revals svenskar voro närvarande. Flera anföranden höllos och mångt „leve“ utbringades samt utfördes passande sångnummer. Stämningen var den bästa.

På lördagen vid 1/212-tiden återvände sängsällskapet till Helsingfors med de bästa intryck från Reval. Sent skall också D. S:s besök glömmas av svenskarna i Reval.

N. B.

Försommarkväll.

Solen har dolt sin glödande skiva bakom gran- och furutoppar. Uppå slutningen ligger en liten röd stuga med vita knutar, inbäddad i grönska. Körsbärs- och äppelträden stå översållade av blommor med en smekande färgsammansättning och kastanjeträden breda ut sina kandelabrar, vilkas vita ljus tindra. Luf-

ten är mättad av balsam, och i skogen sjunga fåglarne. Jag följer ängsstigen bort mot stor-skogen för att lyssna till den lilla pratsamma bäcken, där den ilar fram över mossbelupna stenar och hundraåriga trädrötter. Stilla och drömfull sänker sig skymningen. I öster stiger månen upp och strör sitt silver över alarnes bladverk ned i bäcken. Det glittrar som om najaderna singlade slant med silvermynt.

Jag står förstummad av allt detta vackra och känner den ro, som endast umgänge med naturen kan ge.

Preben.

Andra riksdagen.

Den nya riksdagen öppnades lördagen den 7 juni utan alla ceremonier, som alla våra riksdagar. Till talman valdes med 49 röster J. Tönisson (demokratiska förbundet), sedan agrarernas kandidat K. Päts stannat i minoriteten. Till vice talmän valdes L. Raudkepp (dem. förb), K. Wirma (sociald.), sekreterare T. Kalbus (arbetarp.), v. sekr. O. Köstner o. J. Wain. — Att jordbrukarna, som äro det största partiet, icke lyckades genomföra sin kandidat och erövra talmanastolen är en följd av J. Tönissons politik. Folkpartisten Tönisson hade, då han såg att valen icke voro fördelaktiga för hans parti — hans parti fick endast 8 man i riksdagen — skyndat sig att ingå förbund med andra nästående partier, och han lyckades verkligen. Det kristliga folkpartiet och Pitkas anhängare anslöto sig till folkpartiet och på detta sätt bildades nu en ny stark fraktion, nämligen „det demokratiska förbundet“, som jordbrukarna icke alls hade räknat med. Detta nya mäktiga högerparti bildar nu ett slags center, som agrarerna rätt mycket måste ta hänsyn till. Det dem. förb.

behöver bara sträcka ut sin hand något till vänster och makten tillhör det oberoende av om agrarerna äro med eller icke. Att agrarerna äro missbelättna med Tönissons politik är självklart, och de tänkte nog till en början sätta sig i opposition, men det ser nu ut, som om de skulle vilja välja den för dem något bättre vägen av de två ur deras synpunkt sett synnerligen dåliga vägar, antingen isolera sig från alla andra eller också förena sig med Tönisson, som spelat ett fullt spratt. Jordbrukarna äro icke blott det starkaste partiet utan de ha även de bästa krafterna och möjligheterna att föra landet mot en lyckligare framtid och K. Päts är över allt i Estland och även utlandet uppskattad. Det vore därför icke lyckligt, om jordbrukarna droge sig tillbaka. Som sagt, jordbrukarna ha antagit demokr. förbundets anbud och vilja nu bilda koalisation med dem, och av allt att döma kommer nog Konstantin Päts att bli riksäldeste.

Till frågan angående bildandet av den nya regeringen.

Sedan riksdagen den 7 juni sammanträtt och till talman utsett demokratiska förbundets man J. Tönisson, uppstod frågan „vem skall bli riksäldeste och vem skall bilda den nya regeringen?“ Då jordbrukarna sågo, att de icke kunde få talmannastolen ställde de sig neutrala och deltog icke vidare i riksdagens styrelseval och det gick rykten, att de skulle draga sig tillbaka och icke heller vilja vara med om och bilda den nya regeringen. Talmannen Tönissons tillvägagångssätt var också sådant, att jordbrukarna icke kände sig smickrade av att samarbeta med hans förbund. I stället för att vända sig direkt till en person och ge den i uppdrag att bilda ministär

— vilket sätt alla talmän förut begagnat — vände sig Jaan Tönisson till jordbrukarpartiet såsom det största partiet och anhöll om, att det ville utse en man, som åtog sig bilda regering men dessförinnan fingo de höra sig för hos andra partier, om en föreslagen kandidat var antaglig och så meddela talmannen. Jordbrukarpartiet svarade avvisande, att det icke kunde åtaga sig ett sådant förmedlingsarbete men det ville icke heller ställa sig hindrande i vägen för, om någon av partiets män av talmannen direkt skulle få i uppdrag att bilda regering. Nu vände sig talmannen till K. Päts (jordbr.), och åtog sig denne verkligen ställa sig i spetsen för den nya regeringen. Sitt arbetsprogram hade han färdigt den 18 dennes och bad partierna taga ställning till det. Alla utom socialdemokraterna, som icke ännu svarat, ha i princip godkänt K. Päts' program och hoppas vi därför efter några dagar ha en regering med K. Päts som riksäldeste i spetsen. Det spända förhållandet mellan de två stora högerpartien har också slutat och hoppas vi på det bästa samarbete till landets väl.

Ledfyarna i Nuckö-Wormsö-sundet.

Efter midsommaren skola farleden i Nuckö-Wormsö-sundet utpeckas med följande ledfyar:

1 a) Norrby övre en vit blink 0,3 sek., mörk 0,7 sek. = 60 blinkar per minut. Synvidd 16 sjömil.

1 a) Norrby undre, en vit blink 2,0 sek., mörk 2,0 sek. = 15 blinkar per minut. Synvidd 14 sjömil. Så ser man vid undre fyrens alla blinkar samtidigt två blinkar av övre fyren och kunna fyarna på så sätt lätt hållas i sikte.

2 a&b) Ramsholm, övre och

undre, vita fasta fyar att hålla i sikte. Synvidd 10 sjömil.

3 a) Hästholm norra ändan, övre fyren, vit blink 2,0 sek. mörk 2,0 sek. = 15 blinkar per minut. Synvidd 10 sjömil.

3 b) Upholms steen, undre fyren, vit blink 0,3 sek., mörk 0,7 sek. = 60 blinkar per minut. Synvidd 10 sjömil.

Denna linje leder genom den trångaste delen av Nuckö — sundet och är mycket „känslig.“

4 a&b) Paralepp övre och undre, vita fasta fyar. Till denna linje hörande båkar äro byggda under ryska tiden och allför nära varandra och därför är linjen icke så „känslig“ som den borde vara. Synvidd 8 sjömil.

De två vrak, som ligga sjunkna på denna linje skola avlägsnas före augusti månad. Vilka fyar komma att uppställas på linien Rukki-båken och södra ändan av Hästholm är ännu icke avgjort och är beroende på lediga lanternors antal.

Det är meningen att hålla ovan nämnda fyar tända från den 1 augusti till slutet av navigationen. I Rohoküll äro både ledfyar och fyren på vågbrytaren redan från 1922 i verksamhet, ty passagerarbåtar anlända och avgå där om natten.

Så är det för vedskutor och andra fartyg möjligt i mörka tider att inlöpa till skyddad ankarplats vid västliga och nordvästliga stormar om hösten.

Om någon av vår svenska talande kustbefolkning skulle ha att yttra någon önskan eller anmärkning angående ovannämnda fyar eller utprickning av farvattena kring Wormsö, så skulle undertecknad tacksamt emotse meddelanden därom i „Kustbons“ spalter eller i direkta brev.

Sjökapten: W. Dampf.

Narva maantee Nr. 40 i Reval.

S. O. V:s budget för 1923, antagen på årsmötet den
10 febr. d. a.

Inkomster.

Medlemsavgifter	Emk.	45.000:—	
Fester, auktioner och gåvor	"	143.650:—	
Jordbruksm. för folkhögsk	"	276.120:—	
Bildningsm. " "	"	60.000:—	
Bidrag utifrån	"	200.000:—	
Statsanslag för Revalsskola	"	247.585:—	
Staten för biblioteken	"	18.000:—	
Jordbruket	"	60.000:—	
Trädgården	"	5.000:—	
Av saldot från 1922	"	80.000:—	
	Summa Emk.	1.135.355:—	

Utgifter.

A. Birkas.

Lärarelöner	Emk.	383.670:—	
Tjänarinnor	"	27.000:—	
Remonter	"	80.000:—	
Inventarier	"	15.000:—	
Kansliet	"	5.000:—	
Omkostnader	"	15.000:—	
Ved och lyse	"	30.000:—	
Hushållet	"	10.000:—	
Trädgården	"	5.000:—	
Skuld å jordbr. inv.	"	30.000:—	
Räntor	"	20.000:—	
Hyra, arrende o. brandf.	"	45.000:—	665.670:—

B. Revalsskola.

Lärarelöner	"	247.585:—	
Vaktmästare	"	5.100:—	
Hyra	"	4.800:—	
Ved och belysn. avg.	"	15.000:—	
Undervisn. mater.	"	10.000:—	
Kansliet	"	2.000:—	284.485:—

C. Allmänna utgifter.

Internatet i Wichterpal	"	10.000:—	
Biblioteken	"	20.000:—	
Kansliet	"	15.000:—	
Återbetalning av lån till banken	"	100.000:—	
Räntor	"	20.000:—	
Till styrelsens förfogande	"	20.200:—	
	Summa Emk	1.135.355:—	

Medlemsavgiften fastställdes till 50 Emk. per person för 1923. Person som betalar 10.000 Emk. i medlemsavgift räknas till ständig medlem.

Tågtidtabell.

Reval — Hapsal.

Avgår från Reval kl. 7,35 f. m.	
" " Kegel " 9,7 " "	
I Hapsal " 12,15 på dagen	
Posttåget avgår från	
Reval kl. 4,25 e. m.	
Posttåget avgår från	
Kegel kl. 5,12 " "	
I Hapsal kl. 7,30 " "	
I Rohuküll (Rus) kl. 7,50 " "	
Detta tåg stannar icke i Nömme.	
På lördagarna och annandag	
pingst avgår extra tåg från	
Reval 3,10 e. m.	
avgår extra tåg från	
Kegel 3,55 " "	
I Hapsal 5,40 " "	

Hapsal — Reval.

Från Rohuküll (Rus) kl. 5,40 f. m.	
" Hapsal " 6,25 " "	
" Kegel " 8,23 " "	
I Reval " 9, " "	
Från Hapsal kl. 3, e. m.	
" Kegel " 7,3 " "	
I Reval " 8,10 " "	
På lördagarna och annandag	
pingst.	
Från Hapsal kl. 11,30 e. m.	
" Kegel " 12,28 på natten	
I Reval " 1,5 " "	

Reval — Baltischport

Från Reval kl. 8,25 f. m.	
" Kegel " 9,50 " "	
I Baltischport " 10,35 " "	
Från Reval kl. 3,50 e. m.	
" Kegel " 4,38 " "	
I Baltischport " 5,5 " "	

Baltischport — Reval.

Från Baltischport kl. 7, f. m.	
" Kegel " 7,34 " "	
I Reval " 8,15 " "	
Från Baltischport kl. 8,55 e. m.	
" Kegel " 9,57 " "	
I Reval " 11, på kvällen	

Kyrkodagen.

Kyrkodagens sammanträden ägde rum i år den 12—14 juni i Reval. Dagen öppnades av biskop J. Kukk med en kort bön. På förslag av prof. Rahamägi förklarades kyrkodagens möten öppna. Deltagarnas antal var 290, därrar 90 präster, 48 klockare och 152 ombud från församlingarna. Biskop Kukk föredrog kyrkoredogörelserna. Olika frågor angående kyrkans inre liv, ändring av punkten angående den s. k. „protestantismens anda“, vissa regler för konfirmationen m. m. behandlades samt förrättades val. Man kan säga, att det i det stora hela rådde enighet.

Den stora sångfesten.

Den 30 juni, 1 och 2 juli går den stora estniska sångfesten av stapeln i Reval i Katrinedal, där en stor estrad uppförts. Sångarnas antal är 10.000 — Det blir en väldig kör — och för publiken finns det 40.000 sittplatser. Reval kommer då att besökas av folk från när och fjärran.

Skoltvång.

Enligt förordning från Folkupplysningsministeriet kommer skoltvånget från och med hösten att genomföras även på 8-åringar. Skolstyrelserna kunna endast vid behov befria 8-åringar från tvånget, men alla barn, som fyllt nyo år, måste besöka skolan.

Riksföreningens sekreterare professor Vilh. Lundström har avgått.

Professor Vilh. Lundström, skaparen och stiftaren av den allsvenska rörelsen, undanbad sig bestämt omval och har han alltså vid styrelsevalet den 30 maj

utträtt ur Riksföreningens styrelse. Professor Vilh. Lundström var även estlandssvenskarnas gode vän och en kraftig befrämjare av vår kultur, som läsarne härute redan veta. Med saknad erfara vi därför, att han icke mera är någon ledare i styrelsen, men han behövde så väl denna vila. Estlandssvenskarna komma att minnas prof. Vilh. Lundström med tacksamhet för allt vad han gjort och varit för oss och hoppas, att han i framtiden ännu en gång kommer att ställa sig i spetsen för det allsvenska arbetet. Estlandssvenskarnas varma välönskningar följa honom över allt!

N. B.

Nykterhetsfrågan.

För sent!

En yngling uti lastens bojor fången
en kväll satt drucken på en usel
krog.

I minnen från en tid, som var
förgången,
en vacker synbild för hans inre
drog.

Han mindes livets vår uti sin
knoppning,

som föga smärta i sitt sköte bar,
när själen fylles utav ljus för-
hoppning

och hjärtats kärlek rena blomster
bar.

Den ljusa bilden av en älskad
flicka,

av ånger tvingad fram i vaken
dröm,

sågs förebrående på honom blicka
i tårlös smärta, kärleksfull och öm.

Han mindes sveket, när hans
livssols nedan

i återskimmer denna ljusbild gav,
han mindes henne, som för län-
ge sedan

i döden bleknat och som retts en
grav.

Då grät han bittert i sin djupa
smärta

och våldsamt hävdes, doft och
tungt hans bröst.

Men ack, förgäves! — Ty ett
brustet hjärta

vid minnets altar ges ej ro och
tröst.

Martinus Tåström.

Utlandet.

Sverige.

Riksdagens högtidliga avslutning.

Ägde rum den 9 juni
under övliga former.

Riksdagens avslutning ägde
rum på lördagen den 9 juni un-
der sedvanliga former med guds-
tjänst i Slottskapellet och en kort-
tare ceremoni i rikssalen, där
excellensen Hederstierna officiellt
hemförlovade riksdagen.

Från rikssalen återvände kam-
rarnas ledamöter till plenisalarna
för utväxlande av sedvanliga av-
skedshälsningar.

Ett betydelsefullt 400-årsminne.

Man behöver ej vara rojalist
för att som betydelsefulla be-
teckna de minnen som denna som-
mar firas i Sverige, nämligen min-
net av Gustaf Eriksson Vasas val
till Sverges konung i Strängnäs
6 juni 1523 och kungens högtid-
liga intåg i Sverges huvudstad
midsommardagen 1523.

Gustaf Vasa skall av Sverges
folk alltid ihågkommas såsom be-
friaren från utländskt (danskt) ok.
Genom kyrkoreformationen har
han som ingen annan svensk ko-
nung gjort sig förtjänt om tros-
och tankefriheten. Detta senare
bör särskilt ihågkommas nu, då
den katolska kyrkan, som av
världskriget vunnit åtskilligt, även
i här startat en ny propa-
ganda. En kyrka, som trots sina
många vackra egenskaper, sin
välgörenhet och sitt omhuldande

av skön konst, till evig osalighet dömer alla och envar, som ej tro på hennes hundrade av människor påfunna dogmer, den måste anses ha dömt sig själv.

Vi hedra kung Göstas minne genom att erinra om att vi tack vare honom höra till de folk, som nu under fyra århundraden lärt att skatta tankens och forskningsfrihet.

Vi glömma dock icke hans betydelse såsom riksbyggaren, såsom den som bragte ordning och reda i statsväsendet. Att han stundom hade en hård hand är visst. Men så är ju ofta fallet med kraftnaturer. Han leddes dock alltid av tanken på fäderneslandets bästa.

I svenska folkets underbara öden och äventyr framträder den unge Gustaf Vasa såsom en av de mest fängslande personligheterna. Om hans gärning såsom landets befriare ur olidliga förhållanden kan ingen svensk läsa utan att ryckas med. Hans befriarbragd är rik på spännande och dramatiska situationer, vilkas tjusning särskilt ungdomen måste uppskatta. Målmedvetenheten i hans stundom till synes hopplösa företag, hans mod och beslutsamhet men framför allt hans glödande fosterlandskärlek förfela ej att göra intryck även på sena tidens barn.

En av de ljusaste och vackraste tavlorna ur hans levnads saga är den, som upprullades i juni för fyrahundra år sedan, då befrielsekriget äntligen var slutfört och Gustaf Eriksson den 6 juni 1523 i Strängnäs valdes till Sveriges konung för att på middsommaraftonen samma år draga in i sin huvudstad.

Med anledning av 400-årsminnet var det den 6 juni ståtliga högtidligheter i Strängnäs, staden där Gustaf Vasa valdes till konung.

Tyskland skakas av allvarliga inre strider.

Tysklands arbetare ha protesterat mot industriens förslag till hjälp med skadeståndsbetalningarna. Den tyska industrien erbjöd sig betala 200 miljoner guldmark om året; enligt samma förslag skulle lantbruket betala 120 miljoner, andra näringsgrenar 180 miljoner. Den tyska industriens anbud ger ej landets regering någon hjälp och de stora socialdemokratiska tidningarna påpeka, att garantien bleve en lysande affär för industriägarna, under det att arbetarne fingo sitta emellan.

Samtidigt rasa arbetskonflikter över hela landet, kravaller och tumult förekomma litet varstans. I Ruhrområdet är det nu emellertid åter lugnt, sedan arbetarne fått sina löner ökade med 50 proc. Under kravallerna lära 40 personer ha dödats. Oroligheterna måste dock anses förorsakade mera av ekonomiska än politiska skäl.

Inför detta ohyggliga inrikespolitiska virrvarr och med tanke på fransmännens alltjämt oförändrade hållning kan man icke förvåna sig över att den tyska marcken i värde nu är under den österrikiska kronan.

Smärre utlandsnyheter.

Fru Kollontaj har utnämnts till chef för den sovjet-ryska legationen i Kristiania. Hon är världens första kvinnliga legationschef.

Freden mellan Grekland och Turkiet har undertecknats i Lausanne. Grekland slipper betala skadestånd, men får avstå Karagataj.

Tyskland har avgivit sitt nya anbud till lösning av skadeståndsprågan.

Den tyske rikskanslern Cuno har nu avsänt Tysklands nya förslag till de allierade. Han bjuder detaljerat garantier för att Tyskland vill och kan betala ett rimligt skadestånd, vilket tidigare fixerats till omkring 30 miljoner guldmark.

Förslaget innebär, att de allierade kunna få utöva kontroll över de viktigaste statliga inkomsterna samt över näringslivet, vilka erbjuda sig att betala en halv miljard årligen.

I Paris har man som alltid ställt sig tveksam — det hade ju nästan varit för mycket att hoppas på att Frankrike genast skulle visa entusiasm för ett tyskt förslag, men man har dock grundade förhoppningar att få i gång en verklig skadeståndsdiskussion. Tyskland vill hänskjuta saken till en internationell konferens.

Om nu Amerika och England vilja gå med på avskrivning av de franska krigsskulderna, om vilket så många gånger varit tal, kan man trots allt hoppas på, att det äntligen efter snart fem års fred skall ljusna i världen.

Fasta garantier för skadeståndet.

Förslag om internationell skadeståndskonferens.

Tyska regeringens nya förslag i skadeståndsprågan, vilket fått formen av ett memorandum, överlämnades till regeringarna i London, Paris, Rom, Bryssel, Washington och Tokio.

I memorandum upprepar tyska regeringen förslaget om skadeståndssummans fastställande genom en opartisk, internationell instans. Tyskland går så länge lånevägen icke kan anlitas, in på att betala annuiteteter av skadeståndsskulden, men någon

bestämd summa vare sig beträffande totalbeloppet eller avbetalningarna nämnes icke i memorandum.

Detta tyngdpunkt ligger i tyska regeringens förslag om garantier för skadeståndsbetalningen. Garantierna skulle bestå i hypotek i riksjärnvägarna och i näringslivets fasta egendom samt vidare i förpantning av vissa tull-, skatte- och monopolintäkter.

Memorandum utmynnar i ett förslag om direkta underhandlingar i form av en konferens med Tysklands borgenärer.

I Bryssel har hållits en fransk-belgisk ministerkonferens, varvid skadeståndsfrågan och Ruhrokkupationen varit under behandling. I den utfärdade kommunikationen om konferensen heter det bl. a., att Tysklands upproriska hållning mot i laglig form och i enlighet med Versaillesfördraget vidtagna åtgärder gör de anbud, Tyskland kan komma att förelägga de allierade, illusoriska.

Statskupp i Bulgarien.

Ministären Stambuliski har störtats genom en statskupp organiserad av reservofficerare. Senare meddelades följande detaljer om omvälvningen:

Militärligan och oppositionsblocket läto kringräna parlamentet och häktade de där varande deputeraderna och ministrarna. De övriga ministrarna häktades i sina bostäder. Intet tåg tilläts lämna Sofia, och gränsen är spär-rad. Omvälvningen försiggick utan blodsutgjutelse.

Den nya regeringen har till konseljpresident utsett professor Zankoff.

Befallning har givits om inställande av de politiska processerna mot de f. d. ministrarna.

Under den senaste tiden hava litet emellan meddelanden ingått från Bulgarien, att ministerpresiden-

ten Stambuliski när som helst kunde bliva störtad, och det uppgavs t. o. m., att hans liv var hotat. Den borgerliga oppositionen mot Stambuliski hade alltmör förstärkts och utbredd sig i följd av Stambuliskis stränga och godtyckliga regemente. Själv stödde han sig huvudsakligen på en radikal, delvis kommunistisk bondemajoritet i parlamentet. Sträng räfst hade av hans regering företagits mot de förutvarande ministrarna, som anklagades för sitt förhållande i samband med Bulgariens deltagande i kriget, och en mängd ministrar och generaler dömdes till långa fängelsestraff, förlust av medborgerliga rättigheter och ålades att solidariskt ansvara för betalandet av krigsskadorna.

Vad fru Karin lärde.

Inne i sitt bekvämt inredda kök stod unga fru Karin och såg olycklig ut — och huru kunde hon väl annat?

Dagen förut hade jungfrun gått sin väg. Hon var den tredje, fru Karin haft på mindre tid än sex månader. Den unga fruns blick for över spiseln, där grytorna stodo om varandra, erbjudande en allt annat än trevlig syn. Och så diskbordet! Där lågo koppar och tallrikar om varandra i all sämja eller kanske osämja — de tycktes vara färdiga att börja ett slagsmål med varandra. Vad skulle fru Karin göra? Ingenting hörde hon från platsanskaffningsbyrån, dit hon ringt ett par gånger.

Varför ville inte flickorna stanna hos henne? Inte berodde det på grosshandlaren, hennes man. Han var ju vänlig mot alla. Och inte kunde väl anledningen vara, att här var för mycket att göra — bara två personer. Kanske det var hennes egen, fru Karins, skuld? Men vad hade hon gjort? Hon måste väl hålla på sin makt och

värdighet och säga ifrån, t. ex. då Ellen, jungfrun nr 3, brände upp en hel plåt med skorpor (visserligen skyllde Ellen på att hon den dagen utom middagen hade tvätten, men i alla fall. . .).

Fru Karin rannsade sig själv och konstaterade, att hon inte var elak, men väl oerfaren och okunnig, till följd därav kanske väl fordrande. . . ibland. Sanningen att säga förstod sig Karin varken på bakning, tvätt eller diskning. Det var något, som hon ej prövat på, vare sig i föräldrahemmet eller som fru Borg.

Vi lämna nu för en stund den unga frun åt sina tankar, för att om en stund senare göra ett nytt besök i hennes kök.

. . . Men se, vad där nu är annorlunda! Grytorna äro undanvräktade, men vad angår koppar och fat så har nu fru Karin själv diskat dem, och de äro skinande blanka.

Så kom grosshandlaren. Någon mat åt honom hade fru Karin inte, men servisen var diskad, och det var vackert så, inbillade sig fru Karin, och den vänliga grosshandlaren stadfäste henne i hennes tro, och så fick han gå ut och äta middag.

En stund därefter ringde det helt blygsamt i tamburklockan. Därutänför stod en tjockhårig ung flicka med röda kinder. Hon var tydligen från landet.

„Mitt namn är Lisa Jonsson. Jag har kommit för att höra efter jungfruplatsen här.“

Fru Karin lyste upp. Hon var så nära färdig att både omfamna och kyssa flickan, men behärskade sig till ett:

„Var så god och stig in, så få vi talas vid.“

Lisa befanns vara en mycket snäll och duktig flicka. Fru Karin blev hennes elev i mångt och mycket.

Detta hade två goda saker med sig. Fru Karin lärde sig förstå arbetets natur så, att hon kunde vara rättvis och billig i sina for-

dringar. Detta var det ena. Det andra var, att hon genom sin kompetens steg i Lisas aktning, vilket åter väckte hennes känsla av ansvar. Lisa stannade hos fru Borg tills hon blev gift.

Med ömsesidig saknad skiljdes de från varandra. De hade verkligen haft så trevligt som arbetskamrater. Och fru Karin med sin högre allmänbildning hade på fördelaktigaste sätt inverkat på Lisa, så att hon fick en den bästa man.

Men inte nog med det. Har fru Borgs jungfru nu så mycket att göra, att hon ej hinner med middagen, så står fru Karin inte bet för det. En middag eller ett annat mål trollar hon fram i en handvändning.

„Trolleriet“ består helt enkelt i att ha ingredienserna i ordning, att passa tiden och att ha förvärvat det handlag, den skicklighet, som med en naturlags säkerhet är den arbetandes lön.

Och grosshandlaren är stormförtjust. Han påstår, att fru Karin har blivit nästan dubbelt så vacker och mer än dubbelt så frisk och glad, sedan hon började arbeta i sitt kök. Ja, det är inte utan att fru Karin själv spritter till av förtjusning, när hon ser sig i spegeln, iklädd det vita köksförklädet och så den där vita huvudduken med snibbarne, som leka titt ut med hennes lockar.

(S:mannen.)

Plantera vårdträd!

Vid en del gamla gårdar och stugor ute i bygderna finner man stundom åldriga jätteträd, som resa sina kronor högt över nejden. Dessa träd äro ofta minnen från fädernas tid, då seden att plantera „vårdträd“ var allmän. Våra fäder trodde nämligen, att vårdträden förde hemtrevnad och tomtebolycka till gården, och därför vårdades de och höllos högt

i ära. Säkert är, att ett sådant ärevördigt träd ger en särskild stämning åt den gård eller stuga, som det med sina grenar överskyggar.

Finnes ej något vårdträd vid din gård eller stuga, så plantera ett i år! Välj ett vackert, långlivat lövträd, som väl trives på orten, t. ex. en ek, lind eller ask! Kan man plantera trädet till minne av någon viktig händelse, t. ex. en födelsedag, en bröllopsdag, så blir det så mycket kärare för en. Giv sedan trädet den ära och vård, det såsom vårdträd fordrar.

Det finns för övrigt många lämpliga platser inom hembygden; där ett eller flera prydnadsträd skulle försköna mycket, t. ex. vid vägskäl, kring skolhus, utmed åar, landsvägar o. s. v.

Må alla naturvänner och hembygdsälskare fatta spaden och efter fädernas sed plantera vårdträd och därmed försköna sin hembygd!

(S:mannen).

Skämt.

Huslig idyll.

Hon: „Jag kan inte kläda mig ordentligt på de pengar, som du ger mig — lika litet som du kan arbeta utan att äta.“

Han: „Säg inte det du! För att kunna äta den här kotletten måste jag verkligen arbeta.“

Så kan det gå.

Det berättas man och man emellan en historia om en advokat, som fick ett sällsamt uppdrag.

En fader hade efter mycket krus och delvis uppoffringar lyckats placera sin son på ett advokatkontor för att sonen skulle få en smula praktik innan han skulle öppna egen praktik.

Efter ett par år infann sig advokaten och förklarade, att nu var den unge mannen så pass erfaren, att han kan knappast hade mer att inhämta samt förlämnade samtidigt räkning på ett betydande honorar.

„Vi ha aldrig talat om ersättning,“ förklarade den förbluffade fadern. Nu ser jag ingen annan lösning på saken, än att ni får stämma mig och min son får försvara mig.“

Det har ännu inte blivit mål av.

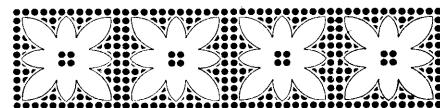
När björnen tog gumsen.

Den 86-årige, ungdomligt pigge Lars Lindgren i Mjågen, Älvdalen, har berättat följande från sin barndom.

Det var i en fäbodvall. Med en harskramla skulle Lars, som var 12 år gammal, skrämma fåren. Då kom hans mor springande med andan i halsen och ropade till den lille Lars, att en stor, lurvig björn kom ned mot fårhoppen. Lars blev ej rädd. Med harskramlan sprang han mot besten och gjorde så stort oväsen han kunde. Förgäves ropade modern åt honom, att han skulle akta sig. Björnen stannade förvånad mitt i fårhoppen, vände om igen men tog i förbifarten en stor gumse på sina ramar. Och Lars jagade rövaren från fäbodvallen.

Efteråt frågade modern honom, om han inte var rädd, när björnen kom mot honom.

„Nej!“ svarte Lars, „men jag blev ursinnig, när han tog gumsen för mig.“

Detta nummer av Kustbon utgives i dubbelnummer.

